

NEVYŘČENÁ JMÉNA UNAUSGESPROCHENE NAMEN

PAMĚŤ VIETNAMSKÉ DIASPORY V POSTSOCIALISTICKÉ EVROPĚ

**Umělci a umělkyně: Lê Thị Hoài (CZ), Quỳnh Trang Trần (CZ), Kvet Nguyễn (SK),
Duc Minh Vu (CZ/DE), Minh Duc Pham (DE)**

Termín výstavy: 15. září až 15. listopadu 2026

Místo: Goethe-Institut Praha

Kurátorka: Tamara Moyzes

Výstava *Nevyřčená jména / Unausgesprochene Namen* představuje tvorbu umělců a umělekyní vietnamského původu, jejichž osobní, rodinné a umělecké historie se prolínají s postsocialistickými dějinami střední a východní Evropy. Česká republika, Slovensko a Německo zde nejsou nahlíženy jako oddělené národní rámce, ale jako historicky propojená prostředí, v nichž se vietnamská diaspora utvářela prostřednictvím pracovních dohod, studijních pobytů, socialistických příslibů, migračních režimů, rodinné paměti a zkušenosti společenské neviditelnosti. Výstava sleduje, jak se tyto dějiny zapisují do obrazů, archivů, objektů, zvuků a každodenních gest, jejichž prostřednictvím se utvářejí vztahy k domovu, paměti a sounáležitosti.

Obraz zde není pouhou ilustrací minulosti, ale aktivním médiem paměti a svědectví. Fotografické, filmové a další vizuální záznamy realitu nejen zachycují, ale také ovlivňují, jaký vztah k ní společnost zaujímá a které události uchovává ve své paměti (Sontag, 1977). Obraz proto ve výstavě nevystupuje pouze jako dokument, ale také jako místo, v němž je minulost znovu zpřítomňována, interpretována a předávána dál.

Projekt vychází z předpokladu, že paměť vietnamské migrace není okrajovou kapitolou českých, slovenských či německých dějin, ale jejich součástí. V období socialismu přicházeli lidé z Vietnamu do Československa a Německé demokratické republiky v rámci pracovních, vzdělávacích a politických dohod. Tyto formy mobility však nelze chápat pouze prostřednictvím dějin smluvní pracovní migrace. Zahrnovaly také studenty, umělce a další odborníky, kteří přicházeli v rámci vzdělávacích programů, stipendií a kulturních výměn. Vietnamskou přítomnost v socialistické Evropě tak utvářely různé formy mobility, od práce a studia až po uměleckou a intelektuální výměnu, zasazené do širšího politického projektu socialistického internacionalismu.

Tyto formy mobility byly oficiálně rámovány jazykem solidarity, internacionalismu a hospodářské spolupráce, zároveň však probíhaly v prostředí poznamenaném hierarchiemi, institucionální kontrolou, omezenou mobilitou a nerovným zacházením. Politické a administrativní struktury regulující mobilitu mohly hluboce zasahovat do soukromého života a určovat nejen to, kde lidé mohli žít a pracovat, ale také podmínky intimního a rodinného života a v některých případech i reprodukční autonomie. Po pádu socialismu dřívější rétoriku solidarity

Goethe-Institut Česká republika

Masarykovo nábřeží 32

CZ – 110 00 Praha 1

IČO: 43000894

DIČ: CZ683868819

www.goethe.de/cesko

www.goethe.de

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

v mnoha případech vystřídal nejistota, administrativní tlak a sociální vyloučení. Druhá generace českých, slovenských a německých Vietnamců a Vietnamek dnes tuto historii nenese pouze jako vzpomínku na migraci svých rodičů, ale také jako vlastní zkušenost dospívání mezi jazyky, kulturami, představami o domově a společenskými očekáváními.

Název výstavy odkazuje ke způsobům, jimiž vietnamská jména často nebyla v české, slovenské a německé společnosti přijímána jako samozřejmá součást sdíleného veřejného prostoru. V různých společenských a institucionálních kontextech se Vietnamci a Vietnamky setkávali s tlakem svá jména zjednodušovat, přizpůsobovat nebo nahrazovat českými či německými jmény. Název zároveň poukazuje k širší absenci, k dlouhodobému vytěšňování dějin vietnamské diaspory z veřejné paměti.

Výstava se ptá, či jména byla vyslovována v oficiálních archivech a či zůstávala umlčena. Které příběhy byly začleněny do národní paměti a které byly vytěšněny do rodinných alb, komunitních archivů, tělesné paměti, zvukových stop či nevyslovených mezigeneračních rozhovorů? Paměť zde není chápána jako souvislé a uzavřené vyprávění o minulosti, ale jako práce s fragmenty, stopami a obrazy dějin, které se stávají čitelnými až v určitém historickém okamžiku (Benjamin, 2003). Vzpomínání proto není pouhým návratem k tomu, co bylo ztraceno. Může se stát také způsobem, jak z perspektivy přítomnosti znovu promýšlet politické přísliby a selhání minulosti a ptát se, jaké nenaplněné možnosti mohou tyto dějiny stále obsahovat. Archiv proto není neutrálním úložištěm faktů, ale prostorem moci, výběru, pozdějšího rozpoznávání a nového čtení.

Tento přístup souvisí také s otázkou technických obrazů a mediálního zprostředkování paměti. Obrazy nejsou pouze odrazem světa, ale strukturují naše vnímání reality a podílejí se na tom, jak společnost organizuje viditelnost, význam a komunikaci (Flusser, 2000).

Fotografie, video, zvukové nahrávky a archivní materiály proto ve výstavě nevystupují pouze jako dokumenty minulosti. Stávají se prostředky, jejichž prostřednictvím je nově formulován vztah mezi osobní zkušeností, komunitní pamětí a veřejným prostorem.

V širším společenském smyslu lze výstavu číst také ve vztahu k modernitě, jinakosti a nejistotě. Moderní společnosti vytvářejí kategorie příslušnosti a odlišnosti, které určují, kdo je považován za samozřejmou součást sdíleného prostoru a kdo zůstává na jeho okraji (Bauman, 1991; 2000). Vietnamská diaspora se v tomto kontextu neobjevuje jako „vnější“ téma, ale jako součást dějin společností, které ji po dlouhou dobu pojmenovávaly jazykem práce, migrace, cizosti či adaptace, spíše než prostřednictvím její vlastní paměti, jmen a kulturní přítomnosti.

Tyto vzájemně provázané dějiny se ve výstavě neobjevují jako jediné chronologické vyprávění. Vynořují se spíše prostřednictvím fragmentů: rodinných archivů, osobních vzpomínek, nalezených nahrávek, materiálních objektů, tělesných zkušeností, populární kultury a smyslových stop. Jednotlivá díla

Goethe-Institut Česká republika

Masarykovo nábřeží 32

CZ – 110 00 Praha 1

IČO: 43000894

DIČ: CZ683868819

www.goethe.de/cesko

www.goethe.de

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

přístupují k různým okamžikům a důsledkům vietnamské přítomnosti v postsocialistické Evropě a pohybují se mezi kolektivní historií a intimní zkušeností.

Kvet Nguyễn v instalaci *Bez názvu 1973 II* (2023) propojuje archivní fotografie, textové dokumenty a zvukové materiály z osobních, komunitních i institucionálních archivů. Konfrontací těchto různých forem záznamu zkoumá způsoby, jakými byla vietnamská komunita v Československu zobrazována většinovou společností, a staví je do dialogu s její vlastní pamětí a zkušeností. Osobní a komunitní archiv se zde stává protiváhou oficiálních reprezentací a otevírá otázky toho, kdo vytváří obraz minulosti a čím perspektiva se stává součástí kolektivní paměti.

V keramickém díle *New Hope* (2021) se **Quỳnh Trang Trần** obrací ke svému rodinnému archivu a k migraci svých rodičů do Československa v 80. letech. Keramické oděvy evokují omezené množství věcí, které si její matka mohla vzít s sebou na cestu, a proměňují tak osobní vzpomínku v obraz širší migrační zkušenosti. Stejnojmenné video *New Hope* (2024) tuto osobní historii rozvíjí prostřednictvím rozhovoru s autorčinou babičkou, která po odchodu její matky do Československa v roce 1986 zůstala ve Vietnamu. Její vzpomínky obražejí pozornost také k perspektivě těch, kteří zůstali, a k rodinným vazbám proměněným migrací. Quỳnh Trang Trần tak prostřednictvím rodinného archivu a mezigenerační paměti otevírá příběhy, které by jinak mohly zůstat mimo oficiální historické vyprávění.

Ve videu *Mother's Hands* a instalaci *Burn to be* otevírá **Lê Thị Hoài** intimní prostor mezi matkou a dcerou, mezi Vietnamem a Evropou, mezi kultem předků, feminismem a zkušeností druhé generace. Domov se zde neobjevuje jako pevně dané místo, ale jako přenositelná, křehká a tělesně prožívaná paměť.

V díle *Running Backwards* rozvíjí **Duc Minh Vu** téma paměti prostřednictvím vlastní zkušenosti s populární kulturou, jejími překlady a cenzurou. Vychází z odlišných televizních verzí seriálu *Sailor Moon*, které v dětství sledoval v Německu a České republice, a zabývá se otázkami queer tělesnosti, genderové transformace a identity utvářené mezi jazyky a mediálními obrazy.

Minh Duc Pham se ve své tvorbě obrací ke zkušenosti vietnamských smluvních pracovníků v NDR a k reprodukčnímu nátlaku, který byl součástí režimu smluvní práce. Těhotenství mohlo ohrozit nejen pracovní místo žen, ale také jejich možnost zůstat v NDR a stavět je před volbu mezi ukončením těhotenství a návratem do Vietnamu. Minh Duc Pham otevírá téma nucených interrupcí a institucionálních zásahů do reprodukční autonomie žen jako formy strukturálního násilí, které zůstávalo převážně neviditelné, nebylo veřejně tematizováno a jen minimálně vstupovalo do dobové dokumentace. Pozornost tak obrací nejen k samotným zásahům do těl a životů vietnamských pracovníků, ale také k absencím a ztrátám, které tato politika vytvářela a po nichž v oficiálních archivech zůstalo jen málo stop.

Nevyřčená jména nahlízejí na migraci nikoli jako na izolovaný fenomén, ale jako na součást delších dějin politických, vzdělávacích, kulturních a intimních vztahů

Goethe-Institut Česká republika
Masarykovo nábřeží 32
CZ – 110 00 Praha 1
IČO: 43000894
DIČ: CZ683868819
www.goethe.de/cesko

www.goethe.de

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

mezi Vietnamem a střední a východní Evropou. Je to výstava o sdílených evropských dějinách, které dosud nebyly plně pojmenovány. Prostřednictvím videa, instalace, zvuku, keramiky, grafiky, archivních materiálů a smyslových forem vzpomínání vytváří výstava prostor, v němž se osobní příběhy propojují s dějinami států, institucí a ideologií. Otevírá možnost znovu číst archivy, vyslovovat přehlížená jména a přemýšlet o budoucnosti Evropy jako o prostoru, jehož paměť musí zahrnovat také ty, kteří byli dlouhodobě ponecháváni mimo dominantní narativy.

Kurátorka: Tamara Moyzes

Goethe-Institut Česká republika

Masarykovo nábreží 32

CZ - 110 00 Praha 1

IČO: 43000894

DIČ: CZ683868819

www.goethe.de/cesko

www.goethe.de

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.

BIOGRAFIE UMĚLCŮ A UMĚLKYNĚ

Kvet Nguyễn (1995, Nové Zámky) je vizuální umělkyně žijící a působící na Slovensku. Ve své tvorbě se zabývá tématy identity, jinakosti, rodinné paměti a vietnamské migrace ve slovenském a československém kontextu. Je doktorandkou na Katedře fotografie a nových médií Vysoké školy výtvarných umění v Bratislavě. V roce 2024 se stala laureátkou Ceny Oskára Čepana. Téhož roku vydala knihu Všetko, čo nás spája, v níž se věnuje vlastní rodinné historii i zkušenosti dospívání jako slovensko-vietnamská žena.

Quỳnh Trang Trần (1996, Třebíč) je vizuální umělkyně a grafická designérka. Vystudovala Ateliér keramiky a porcelánu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Ve své tvorbě propojuje keramiku, objekt, video a práci s rodinným archivem. Zabývá se pamětí migrace, materiálními stopami domova a vztahem mezi osobním příběhem a širšími politickými a společenskými dějinami. Její díla jsou zastoupena také ve sbírce Moravské galerie v Brně..

Lê Thị Hoài (1992, Đà Nẵng) je vizuální umělkyně a grafická designérka. Studovala na Sandberg Instituut v Amsterdamu, Univerzitě Karlově a Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Ve své samostatné umělecké praxi se zaměřuje na témata identity, feminismu, kultu předků, rodinné paměti a „přenosných kořenů“. Pracuje s videem, instalací, textem, vůní a smyslovou zkušeností jako prostředky ke zkoumání vztahu k domovu, původu a zkušenosti imigrantky druhé generace.

Duc Minh Vu (1995, Hof) žije a pracuje v České republice a Německu. Studoval na Akademii výtvarných umění v Praze a ve studiu pokračuje na Hochschule für Bildende Künste Dresden. Jeho tvorba se pohybuje mezi soukromým a politickým prostorem a zabývá se otázkami kulturního překladu, queer tělesnosti, fluidní identity a mediální paměti. Často pracuje s prvky populární kultury, cenzury a různými vizuálními jazyky.

Minh Duc Pham (1991, Schlema) je umělec žijící a působící v Berlíně. Vystudoval výstavní design a scénografii na Staatliche Hochschule für Gestaltung Karlsruhe a jako hostující student studoval performance a teorii designu na Universität der Künste Berlin. Jeho umělecká praxe se pohybuje mezi vizuálním a performativním uměním a zabývá se otázkami identity na průsečíku genderu, rasy a třídy. Ve svých instalacích pracuje s křehkými materiály, vůní, zvukem a pamětí zranitelných či potlačovaných dějin.

LITERATURA

Bauman, Zygmunt. Modernity and Ambivalence. Cambridge: Polity Press, 1991.
Bauman, Zygmunt. Liquid Modernity. Cambridge: Polity Press, 2000.
Benjamin, Walter. "On the Concept of History." In Walter Benjamin: Selected Writings, Volume 4: 1938–1940, edited by Howard Eiland and Michael W. Jennings, 389–400. Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University Press, 2003.
Flusser, Vilém. Towards a Philosophy of Photography. Translated by Anthony Mathews. London: Reaktion Books, 2000. Originally published as Für eine Philosophie der Fotografie. Göttingen: European Photography, 1983.
Sontag, Susan. On Photography. New York: Farrar, Straus and Giroux, 1977.

Goethe-Institut Česká republika
Masarykovo nábřeží 32
CZ - 110 00 Praha 1
IČO: 43000894
DIČ: CZ683868819
www.goethe.de/cesko

www.goethe.de

**GOETHE
INSTITUT**

Sprache. Kultur. Deutschland.